

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ
КАФЕДРА ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА ТЕХНОГЕННО-ЕКОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор НУЦЗУ

(підпис)

Садковий В.П.
(прізвище та ініціали)

" _____ " _____ 20 р.

ДІЯЛЬНІСТЬ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

навчальної професійної (вибіркової) дисципліни
(нормативної, вибіркової)

підготовки магістра
(назва освітнього ступеня)

спеціальності 263

«Цивільна безпека»

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізації «Охорона праці»

Харків - 2016 рік

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Ю.Д. Древаль, професор кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки, д. держ. упр., професор

Програму навчальної професійної (вибіркової) дисципліни рекомендовано кафедрою охорони праці та техногенно-екологічної безпеки

Протокол від «   » _____ 2016 року №

Завідувач кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки

к.т.н., доцент

Артем'єв С.Р.

«   » _____ 2016 року

Рекомендовано вченою радою факультету техногенно-екологічної безпеки

Протокол від «   » _____ 2016 року №

Голова вченої ради факультету техногенно-екологічної безпеки

_____
Метельов О.В.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

«   » _____ 2016 року

Схвалено вченою радою університету

Протокол від «   » _____ 20 року

ВСТУП

Програма вивчення професійної вибіркової навчальної дисципліни «Діяльність Міжнародної організації праці» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра за спеціальністю 263 «Цивільна безпека» спеціалізації «Охорона праці».

Предметом навчальної дисципліни «Діяльність Міжнародної організації праці» є засвоєння студентами та курсантами основних відомостей щодо організації та діяльності Міжнародної організації праці, сутності документів та стандартів у сфері міжнародних соціально-трудових відносин.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальній дисципліні «Діяльність Міжнародної організації праці» відводиться важливе місце у структурно-логічній схемі підготовки фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «магістр» за спеціальністю «Охорона праці у сфері цивільного захисту», оскільки є дисципліною, що використовує досягнення та методи фундаментальних і прикладних наук з філософії, конституційного та трудового права, економіки, управління охороною праці, державне управління охороною праці, менеджменту тощо і дозволяє випускникам належним чином вирішувати професійні завдання. Навчання за даною програмою проводиться з урахуванням вивчення студентами таких навчальних дисциплін, як «Філософія», «Політологія», «Соціологія», «Конституційне право», «Управління охороною праці» і «Державне управління охороною праці». Матеріал зазначених дисциплін надає достатній комплекс теоретико-методологічних, прикладних та інформативних ресурсів для вивчення курсу «Діяльність Міжнародної організації праці».

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів та змістових модулів:

1. Міжнародна організація праці як спеціалізована установа ООН

1.1. Створення та розвиток Міжнародної організації праці (далі – МОП).

1.2. Повноваження та основні документи МОП.

1.3. Структура МОП.

2. Міжнародні соціально-трудові стандарти

2.1. (4). Питання безпеки та гігієни праці в документах МОП.

2.2. (5). Міжнародні стандарти соціального захисту працівників.

2.3. (6). Спеціальні соціальні гарантії окремих категорій працівників в діяльності МОП.

2.4. (7). Діяльність МОП щодо врегулювання процесів трудової міграції.

2.5. (8). МОП і Україна: основні досягнення та проблеми співробітництва.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою навчальної дисципліни «Діяльність Міжнародної організації праці» є засвоєння студентами та курсантами основних відомостей про організацію та функціонування Міжнародної організації праці, прийняті нею міжнародні соціально-трудова норми та їхню імплементацію в національне законодавство.

1.2. Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Діяльність Міжнародної організації праці» є оволодіння студентами та курсантами системою знань щодо процесів організації та функціонування МОП; структури та функцій підрозділів МОП, основних документів МОП; міжнародних трудових стандартів; ролі міжнародних трудових норм у сфері регулювання трудових та працеворонних відносин в Україні; проблем та перспектив співпраці України з МОП.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти (курсанти) повинні:

знати:

- методологію та методи навчальної дисципліни;
- правові засади укладення та ратифікації міжнародних договорів;
- понятійно-категоріальний апарат з проблематики міжнародних соціально-трудова відносин та міжнародних трудових стандартів;
- процес формування та основні віхи розвитку МОП;
- основну літературу з проблематики міжнародних соціально-трудова відносин;
- принципи та організацію діяльності МОП;
- функції МОП та навчальної дисципліни «ДМОП»;
- основні документи МОП;
- зміст конвенцій та рекомендацій МОП, спрямованих на регулювання соціально-трудова відносин різних соціальних груп та категорій;
- характер співпраці МОП та України;
- основні проблеми співпраці України та МОП.

уміти:

- визначати мету, завдання та теоретичні засади досліджень у сфері міжнародних соціально-трудова відносин;
- здійснювати пошук, накопичення та обробку інформації щодо діяльності МОП;
- застосовувати у навчальному процесі та в професійній діяльності основні поняття та категорії міжнародних соціально-трудова відносин;
- аналізувати документи МОП;
- порівнювати міжнародні трудові стандарти з національним законодавством;
- визначати характер та ключові моменти співпраці України з МОП;
- застосовувати зміст аналітичних доповідей МОП для підготовки дипломних робіт з працеворонної політики;
- готувати доповіді, реферати та тези з проблематики міжнародних соціально-трудова відносин;
- аналізувати та оцінювати стан соціально-трудова відносин в Україні;
- формулювати й обґрунтовувати висновки щодо рівня соціальної захищеності різних груп населення України.

1.4. Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

загальні (ключові) компетентності:

- здатність використовувати принципи наукових досліджень, виявляти тенденції розвитку подій та прогнозувати розвиток надзвичайних ситуацій;
- здатність до аналізу і синтезу норм законодавства України з питань державного управління в сфері охорони праці.

професійні компетентності:

- знання на рівні новітніх досягнень, необхідні для дослідницької та/або інноваційної діяльності у сфері цивільного захисту або охорони праці;
- здатність до використання принципів, методів та організаційних процедур дослідницької та/або інноваційної діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

МОДУЛЬ 1. МІЖНАРОДНА ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАЦІ ЯК СПЕЦІАЛІЗОВАНА УСТАНОВА ООН.

Змістовний модуль 1. Предмет, методи, функції та система навчальної дисципліни «ДМОП». Об'єкт та предмет навчальної дисципліни. Мета та основні завдання, методологія та особливості застосування методів дослідження міжнародних соціально-трудова відносин. Основні принципи діяльності МОП. Функції МОП та навчальної дисципліни «ДМОП». Основні видання з організації та діяльності МОП. Еволюція дослідження міжнародних соціально-трудова відносин у радянські часи. Характер та основні напрями дослідження міжнародних соціально-трудова відносин у сучасний період. Створення та розвиток МОП. Причини та передумови створення МОП. Створення МОП як структурного підрозділу Ліги Націй. Статут МОП. Основні цілі та завдання МОП.

Змістовний модуль 2. Статут МОП. Сутність та еволюція програмних засад. Мета Організації. Критерії членства. Повноваження МОП та національних делегацій. Процес ратифікації основних документів. Філадельфійська Декларація відносно цілей та завдань МОП. Декларація про основоположні принципи і права у сфері праці (1998) та Декларація про соціальну справедливість у цілях справедливої глобалізації (2008). Конвенції як основні нормативні акти МОП. Правовий рівень рекомендацій МОП.

Змістовний модуль 3. Структура та функції підрозділів МОП. Поняття структури МОП. Основні структурні підрозділи МОП. Повноваження Міжнародної конференції праці, Адміністративної ради та Міжнародного бюро праці. Статус регіональних конференцій МОП. Діяльність Міжнародної конференції праці у сучасних умовах.

МОДУЛЬ 2. МІЖНАРОДНІ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ СТАНДАРТИ.

Змістовний модуль 4. Питання безпеки праці і гігієни у міжнародних соціально-трудова відносинах. Проблематика охорони праці в діяльності МОП. Міжнародна програма поліпшення умов праці та виробничого середовища. Доповіді МОП до дня охорони праці. Напрями діяльності МОП щодо врегулювання питань безпеки і гігієни праці. Конвенції про виробниче середовище, про безпеку та гігієну праці та служби гігієни праці. Питання промислової безпеки в документах МОП. Конвенція про запобігання великим промисловим аваріям.

Змістовний модуль 5. Програмні засади МОП у сфері забезпечення соціально-трудова відносин в умовах глобалізації. Конвенції про примусову або обов'язкову працю, про скасування примусової праці, про основні цілі та норми соціальної політики, про свободу асоціації та захист права на організацію, про застосування принципів права на організацію і на ведення колективних переговорів, про сприяння колективним переговорам, про захист заробітної плати, про дискримінацію в галузі праці та занять.

Змістовний модуль 6. Спеціальні соціальні гарантії окремих категорій працівників в діяльності МОП. Принцип рівності у сфері праці. Міжнародні стандарти соціально-трудова прав жінок. Гендерна рівність і охорона материнства. Міжнародні норми щодо викорінення найгірших форм дитячої праці. Діяльність МОП у сфері забезпечення гідної праці для молоді.

Змістовний модуль 7. Трудова міграція як фактор міжнародних соціальних відносин. Прояви та наслідки трудової міграції. Фактори, що впливають на пропозицію та попит робочої сили мігрантів. Класифікація МОП щодо основних видів міграції. Конвенції про трудящих мігрантів та про зловживання в галузі міграції і про забезпечення працівникам-мігрантам рівних можливостей і рівного ставлення.

Змістовний модуль 8. Характер співпраці України та МОП. Спільні проекти та ініціативи. Програма гідної праці. Програма МОП-ІПЕК в Україні. Основні досягнення, проблеми та перспективи.

3. Рекомендована література

Базова:

1. **Бекяшев Д.К.** Международное трудовое право: учеб. пособие / Д.К. Бекяшев. – М. : ТК Велби, Изд-во Проспект, 2008. – 336 с.
2. **Богатыренко З.С.** Международная организация труда: конвенции, документы, материалы / З.С. Богатыренко. – М. : Дело и сервис, 2007. – 752 с.
3. **Войтик А.А.** Международная организация труда и права человека / А.А. Войтик. – Минск : Тесей, 2002. – 254 с.
4. **Волохов О.** Сучасні перспективи ратифікації Україною конвенцій Міжнародної організації праці / Олексій Волков // Публічне право. – 2012. – № 3 (7). – С. 164–171.
5. **Грекова М.** Визначення поняття та ознаки міжнародних трудових стандартів / М. Грекова // Право України. – 2008. – № 4. – С. 50–53.
6. Декларація МОП основних принципів та прав у світі праці. Конвенції Міжнародної організації праці. – К. : Віпол, 1999. – 40 с.
7. Діяльність Міжнародної організації праці: навч. посіб. / Ю.Д. Древаль, С.В.Белан, О.М.Бухман, О.П.Шароватова, А.І.Морозов; за заг. ред. проф. Ю.Д. Древалю. – Х. : ХНАДУ, 2015. – 188 с.
8. **Довгерт А.С.** Правовое регулирование международных трудовых отношений / А.С. Довгерт. – К. : УМК ВО, 1992. – 248 с.
9. **Иванов Д.В.** Международно-правовое регулирование вынужденной и трудовой миграции : монография / Д.К. Бекяшев, Д.В. Иванов. – М. : Проспект, 2013. – 392 с.
10. **Иванов С.А.** МОТ: контроль за применением международных норм о труде и его проблемы / С.А. Иванов // Государство и право. – 1997. – № 7.
11. **Киселев И.Я.** Сравнительное и трудовое международное право. Учебник для вузов / И.Я. Киселев. – Москва : Дело, 1999. — 728 с.
12. **Краснов Є.В.** Основні трудові права: міжнародні стандарти і законодавство України : монографія / Є.В. Краснов. – Одеса : Фенікс, 2012. – 178 с.
13. **Костин Л.А.** Международная организация труда / Л.А. Костин. – М. : Изд-во «Экзамен», 2002. – 416 с.
14. **Лютов Н.Л.** Международное трудовое право / Н.Л. Лютов, П.Е. Морозов. – М. : Проспект, 2011. – 216 с.
15. Основоположні конвенції з охорони праці Міжнародної організації праці // Інформаційний бюлетень з охорони праці. – 2000. – № 4. – С. 19-20.
16. **Ріхтгофен, фон В.** Інспекція праці: Введення в професію / В. фон Ріхтгофен. — Женева, Міжнародне бюро праці, 2002. – 411 с.
17. Розвиток програмних засад та нормотворчої діяльності Міжнародної організації праці в умовах глобалізації: монографія / Ю.Д. Древаль та ін., за заг. ред. професора Ю.Д. Древалю. – Х. : ФОРМ БРОВІН О.В., 2016. – 134 с.

Допоміжна:

1. **Древаль Ю.Д.** Глобальні доповіді МОП як чинник державного управління охороною праці / Ю.Д. Древаль, О.П. Шароватова // Вісник Національного університету цивільного захисту України: зб. наук. праць. Серія "Державне управління". – Х. : Вид-во НУЦЗУ, 2016. – Вип. 2 (5). – С. 12–19.
2. **Древаль Ю.Д.** Причини та передумови створення Міжнародної організації праці / Ю.Д. Древаль, Л.М. Лінецький // Безпека праці: освіта, наука, практика. Зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. – Х., 2014. – С. 46–48.
3. **Древаль Ю.Д.** Про значущість принципів у діяльності Міжнародної організації праці / Ю.Д. Древаль // Право та інновації : наук.-практ. журн. – Х. : Право, 2015. – № 1 (9). – С. 26–30.
4. **Древаль Ю.Д.** Сучасні аспекти діяльності Міжнародної організації праці / Ю.Д. Древаль // Прикладні аспекти техногенно-екологічної безпеки: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції / Національний університет цивільного захисту України. – Х. : НУЦЗУ, 2015. – 276 с. – С. 238–239.
5. **Древаль Ю.Д.** Участь МОП у формуванні та вдосконаленні культури охорони праці / Ю.Д. Древаль // Соціально-трудові відносини: теорія та практика: зб. наук. праць. – 2016. – № 2 (12). – С. 58–66.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Модульний контроль є компонентом поточного контролю і здійснюється у формі виконання слухачем модульного контрольного завдання (контрольної роботи, тесту тощо) та є обов'язковим для слухача. Упродовж навчального семестру під час вивчення навчальної дисципліни «Діяльність Міжнародної організації праці» проводяться два модульні контролю.

Підсумкова модульна оцінка визначається як сума поточної та контрольної оцінок (балів) з даного модуля. Оцінювання кожного контрольного модуля необхідно проводити таким чином, щоб звітність за результатами засвоєння модуля була проведена за обов'язкові види робіт та допоміжні завдання (у цьому разі повинна враховуватись активність та поточна успішність слухача на семінарах тощо).

Підсумкова семестрова оцінка визначається за результатами підсумкових модульних оцінок, отриманих у результаті засвоєння всіх модулів.

Підсумковою формою контролю з навчальної дисципліни є екзамен.

Розробник:
професор кафедри охорони праці
та техногенно-екологічної безпеки
д.держ.упр., професор

Ю.Д. Древаль